VIII kadencja

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych**
(nr 45)
z dnia 19 lipca 2017 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych (nr 45)

19 lipca 2017 r.

Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, obradująca pod przewodnictwem poseł **Danuty Pietraszewskiej (PO)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2016 r. (druk nr 1725) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Dariusz Zielecki** wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli oraz **Lech Nijakowski** stały doradca Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Andrzej Kniaziowski** oraz **Beata Machul-Telus** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dzień dobry państwu. Serdecznie witam na posiedzeniu Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Możemy rozpoczynać, ponieważ stwierdzam kworum. Również stwierdzam przyjęcie protokołów od 22 do 41 posiedzeń Komisji wobec niewniesienia do nich żadnych zastrzeżeń.

Przedmiotem obrad dzisiejszej Komisji będzie rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2016 r. – to był druk nr 1725 – w zakresie działania Komisji. Zajmujemy się tym na wniosek pana marszałka, który skierował do nas pismo w dniu 7 lipca 2017 r. i przedstawione przez Prezesa Najwyższej Kontroli sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2016 r. Oczywiście Sprawozdanie poszło również do innych komisji, my będziemy rozpatrywać to głównie w zakresie działania naszej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. W związku z tym serdecznie chciałam powitać pana dyrektora Dariusza Zieleckiego z Departamentu Administracji Państwowej Najwyższej Izby Kontroli, który będzie nam referował raport NIK-u. Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli Dariusz Zielecki:

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, szanowni państwo, prezentowane Sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2016 r. składa się z sześciu rozdziałów, w których omówiono pełen zakres działalności NIK. Rozdział I, to podstawy prawne, organizacja działania NIK, w tym struktura organizacyjna i budżet. Rozdziały II i III zostały poświęcone współpracy NIK z Sejmem oraz z innymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi. W tym miejscu należy wspomnieć, że Najwyższa Izba Kontroli w 2016 r. w ramach właśnie współpracy NIK z Sejmem, a właściwie jako efekt tej współpracy przedłożyła Sejmowi oprócz sprawozdania z działalności NIK w 2015 r. oraz analizy wykonania budżetu państwa 222 informacje związane z kontrolną działalnością Izby, w tym 90 informacji o wynikach kontroli. Chcę też poinformować, że przyjęliśmy do realizacji w ramach kontroli planowych i doraźnych ponad 80% tematów kontroli sugerowanych przez organy Sejmu i inne uprawnione podmioty. Jeżeli chodzi o aktywność zagraniczną w ramach współpracy międzynarodowej, o czym też w jednym tych rozdziałów jest mowa. Warto zwrócić uwagę na to, że jesteśmy audytorem zewnętrznym organizacji międzynarodowych jak: Rada Europy, Europejska Organizacja Badań Jądrowych CERN. Również

udzielaliśmy wsparcia rozwojowego innym najwyższym organom kontroli, zwłaszcza współpracującym, stowarzyszonym z Unią Europejską.

Jeżeli chodzi o rozdział IV, w nim jest opisana syntetyczna działalność NIK. Tak bardzo w wielkim skrócie. 2016 r. to postępowania kontrolne prawie w 1900 podmiotach kontrolowanych, w ramach 105 kontroli planowych oraz 116 kontroli doraźnych w prawie 400 podmiotach. Z kontroli planowych i doraźnych łącznie przekazano prawie 2300 wystąpień pokontrolnych. Może warto tutaj zaznaczyć, że w tej liczbie zastrzeżenia do ocen, uwag i wniosków adresaci złożyli do 231 wystąpień – jest to nieco ponad 10%. Jeżeli można mówić o jakiejś poprawie jakości naszych dokumentów pokontrolnych, dla porównania w 2015 r. takich wystąpień, które spotkały się zastrzeżeniami adresatów było 13%, także to nieco więcej.

Rozdział V sprawozdania, można powiedzieć, jest to taka najciekawsza część dokumentu, jest to realizacja zadań państwa w świetle kontroli NIK, w podziale na działy administracji rządowej. Tutaj jeżeli chodzi o wyniki kontroli będących w bezpośrednim zainteresowaniu Komisji w 2016 r. NIK nie przewidywał specjalnych kontroli planowych, natomiast została zrealizowana jedna kontrola doraźna przez delegaturę NIK w Krakowie na temat realizacji przez gminy z województwa małopolskiego zadań w ramach programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. Jeżeli państwo nie omawialiście, to pewnie będziecie omawiać. Może tylko zwrócę uwagę na takie podstawowe rzeczy, które wynikają z tej kontroli. Nie stwierdziliśmy tutaj wydatkowania niezgodnie z prawem, jeżeli chodzi o prawidłowość wydatkowania środków, nie było uwag ze strony NIK-u. Natomiast zwróciliśmy uwagę na nieskuteczność działań, zwłaszcza w dziedzinie edukacji.

W ogóle program był realizowany w czterech obszarach wsparcia: edukacja, mieszkalnictwo, praca i zdrowie. W przypadku edukacji i mieszkalnictwa właściwie główne uderzenie i środki przeznaczone na te dwa obszary, czyli edukacja i mieszkalnictwo. Niestety w obydwu tych obszarach stwierdzamy, że skuteczność nie jest wystarczająca, naszym zdaniem. Przede wszystkim, jeżeli chodzi o dziedzinę edukacji, tutaj nie ma poprawy, jeżeli chodzi o wyniki w nauce dzieci romskich, jak również we frekwencji uczestniczenia w zajęciach szkolnych. Jeżeli natomiast chodzi o mieszkalnictwo zwróciliśmy uwagę na taki, naszym zdaniem, niepokojący proceder zakupu mieszkań dla rodzin romskich poza terenem gminy, w której ci Romowie mieszkają. Także naszym zdaniem, jest to zaprzeczenie idei wspólnoty samorządowej i nie ma to na pewno związku z integracją tego środowiska. Spotyka się pewnie też z jakimiś sprzeciwami ze strony tego środowiska.

Jeżeli chodzi o obszary praca i zdrowie, to też zwróciliśmy uwagę na niewielką skalę pomocy w zakresie zatrudnienia. Z kontrolowanych naszych jednostek 21 osób na 217 bezrobotnych zostało objętych wsparciem w ramach tego programu. Jednak też trzeba przyznać, że tak niewielka liczba osób objętych wsparciem, to także wina leży po drugiej stronie. Jednak występuje powszechny brak chęci do podejmowania stałego zatrudnienia lub podnoszenia kwalifikacji, a niestety niskie umiejętności stwarzają pewne problemy ze znalezieniem stałej pracy dla przedstawicieli społeczności romskiej. Generalna konkluzja z tej kontroli była taka, że program, który ma mieć walor integracyjny, raczej stanowi element pomocy socjalnej i materialnej, a nie zachęty do większej aktywności ze strony społeczności romskiej.

Mówiąc o kontrolach jeszcze może wspomnę o kontroli wykonania budżetu państwa w części 43. Zwróciliśmy uwagę na pewien problem. W ramach kontroli zbadaliśmy prawidłowość udzielenia i rozliczenia prawie 6 mln dotacji udzielonych dla mniejszości narodowych i etnicznych. Ujawniliśmy cztery przypadki nieterminowego zatwierdzenia rozliczenia dotacji, było to niezgodne z art. 152 ustawy o finansach publicznych. Co prawda to nie spowodowało obniżenia oceny u dysponenta części 43, z uwagi na skalę i rodzaj tych nieprawidłowości. Jednak świadczy, że nadzór sprawowany nad wykonaniem budżetu nie był w pełni skuteczny. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne minister poinformował, że przedsięwzięto daleko idące kroki, żeby poprawić stan rozliczalności tych dotacji. Także mamy nadzieję, że w kontroli budżetowej w przyszłym roku ten stan się poprawi i to rozliczanie będzie już zgodne z obowiązującymi przepisami.

Jeżeli chodzi o część VI sprawozdania, ostatnią, jest w nim omawiana aktywność NIK z interesariuszami zewnętrznymi, omówienie informacji publicznej, skargi, wnioski oraz wydawnictwa NIK. Tak bardzo skrótowo można wspomnieć o wpłynięciu 378 wniosków o udzielenie informacji publicznej w 2016 r. – wnioski głównie od przedsiębiorców, studentów i urzędników państwowych. Otrzymaliśmy także ponad 5 tys. skarg, głównie od osób prywatnych. Skargi głównie dotyczyły organów administracji samorządowej i rządowej. Wszystkie takie zgłoszenia są zawsze umieszczane, rejestrowane w naszych rejestrach, jako ważne źródło informacji o występowaniu negatywnych zjawisk i oczywiście wykorzystywane podczas programowania przyszłych kontroli.

Kończąc to krótkie omówienie, zwracam się z uprzejmą prośbą do pani przewodniczącej, do Wysokiej Komisji o pozytywne zaopiniowanie tego dokumentu. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Bardzo dziękuję panie dyrektorze. Tym samym otwieram dyskusję nad raportem pana dyrektora. Chciał zabrać głos pan przewodniczący Galla. Bardzo proszę.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, szanowni państwo, panie dyrektorze chciałbym dopytać, bo pan mówił, że była robiona kontrola doraźna, jeśli chodzi o realizację programu romskiego na przykładzie województwa małopolskiego, a później pan wspomniał także o tym, że kontrolowaliście tę część 43, czyli środki dla mniejszości. Mówił pan o kwocie 6 mln zł, jak dobrze zrozumiałem.

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Tak.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Moje pytanie jest takie, czy to była tylko częściowa kontrola, czy kontrola związana z realizacją budżetu za 2016 r.? Dlaczego tylko 6 mln zł, a nie całą kwotę, która była tam w dyspozycji?

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Tak, może pan dyrektorze od razu odpowiedzieć.

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Kontrola dotacji 6 mln zł, to jeśli dobrze pamiętam, mogę się mylić, ale generalnie z części 43 udzielono około 20 mln zł dotacji dla mniejszości.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

19, może tak.

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

To źle pamiętam, przepraszam. My zawsze kontrolujemy jakąś próbę wydatków, losujemy...

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Przy okazji wykonania budżetu?

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Tak, przy okazji wykonania budżetu, to jest próba wydatków do badania. Sprawdzamy to pod kątem prawidłowości udzielenia zawarcia umowy, a potem rozliczenia tej umowy na podstawie dokumentów źródłowych z rozliczenia.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Zadecydujemy kontrolę szczególną z wykonania budżetu za 2017 r. Tak, pani przewodnicząca?

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Trzeba, tak.

Głos z sali:

Panie pośle, prosimy do mikrofonu.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Ponieważ wiemy, że tam na początku roku mieliśmy troszeczkę zawieruchy, więc warto by było, żeby ten punkt, panie dyrektorze, był szczególnie dobrze zbadany, przy badaniu realizacji budżetu za 2017 r. Ale to myślę, że my jako Komisja...

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Wystąpimy z tym. Panie dyrektorze, nazwał pan niepokojącym procederem zakup mieszkań poza gminą. Jako Komisja zajmująca się sprawami Romów również zwróciliśmy na to uwagę, bo na tym właściwie bazował cały konflikt, który tam powstał w tym środowisku pomiędzy gminą a środowiskiem Romów. Romowie nie chcieli, aby mieszkania dla nich były kupowane poza gminą, ponieważ chcieli być dalej w tej gminie, w której, można powiedzieć, zapuścili korzenie. Natomiast wójt starał się usilnie jakby wyeksmitować ich ze swojej gminy.

Cieszę się z tego, że NIK to zauważył i nazwał to niebezpiecznym i niepokojącym procederem, ponieważ wynika z tego, że nie jest to do końca zgodne z programem integracyjnym, ani z przepisami, albo z regulaminem, które tego programu dotyczą. Czy tym władzom samorządowym została zwrócona uwaga właśnie na temat zakupu tych mieszkań?

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Jeżeli miałbym tak w pełni odpowiedzialnie odpowiedzieć, to musiałbym wziąć do ręki wystąpienia pokontrolne z kontroli przeprowadzonych w poszczególnych jednostkach. Jednak z założenia, standardowo, jeżeli stwierdzamy jakąś nieprawidłowość, a to opisaliśmy w informacji jako nieprawidłowość, to zawsze kierujemy uwagi albo wnioski do kontrolowanych i oni muszą się do tego odnieść. Także na pewno taka uwaga została zwrócona.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Mnie by właśnie ciekawiły zalecenia, jakie w tym temacie były, dlatego, że będziemy to omawiać też na kolejnym posiedzeniu i chcielibyśmy te zalecenia w stosunku do samorządowców znać. Ponieważ zdanie Komisji było dokładnie takie samo, jak zdanie Najwyższej Izby Kontroli, że nie była to właściwa droga pomocy w rozwiązywaniu problemów mieszkalnictwa gminy dla Romów. Bardzo by nas to interesowało, żebyśmy mieli po prostu te zalecenia.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Pani przewodnicząca, czy będziemy mieli okazję otrzymać ten raport kontroli, i będziemy go analizować?

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Tak.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Jest to bardzo ważne, ponieważ pan dyrektor powiedział tak bardzo krótko na temat tej kontroli, natomiast my jako posłowie jesteśmy zainteresowani bardziej szczegółowo problematyką. Poruszył pan temat zakupu mieszkań, a my mamy szereg uwag w ogóle co do sposobu tworzenia mieszkań dla środowiska romskiego. Wydaje nam się, że jest to nieracjonalne, bo czasami przeznacza się środki, buduje się jeden dom jako taki wzór, co jest niewystarczające dla ilości potrzeb, jaka występuje wśród środowiska romskiego. Trzeba jednak stworzyć takie warunki, aby bardziej angażować to środowisko romskie do tworzenia sobie warunków mieszkaniowych, a nie na zasadzie takiej, że wydajemy duże środki na rzeczy, które są mało wystarczające. Czy też nawet sprawa świetlic, kupuje się kontenery, wydaje się potężne środki, a one tak naprawdę spełniają to zadanie, ale w moim przekonaniu, można byłoby to lepiej i bardziej skutecznie za te same środki zrobić więcej.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Panie dyrektorze, mieliśmy przewidziane posiedzenie dotyczące kontroli w środowisku romskim na lipiec. Mieliśmy też gościć przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli, właśnie na temat realizacji przez gminy województwa małopolskiego zadań w ramach programu

integracji społeczności romskiej na lata 2014-2020. Myślę, że wtedy chcielibyśmy mieć takie szczegółowe dane na temat zaleceń, ponieważ to będzie we wrześniu, ze względu na różne okoliczności to posiedzenie zostało przeniesione na wrzesień. Najprawdopodobniej pan dyrektor, być może będzie oddelegowany…

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Raczej nie.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Może też być kto inny, ale żebyśmy mieli szczegółowe dane dotyczące zaleceń.

Niepokoi nas też zwrot niewykorzystanych pieniędzy, bo na realizację i rozwiązanie problemów romskich były naprawdę pokaźne sumy pieniędzy przeznaczone, natomiast one nie zostały wykorzystane prawie, tam nawet 60% nie było zrealizowanych. Także bardzo dużo pieniędzy zostało zwróconych. Czy NIK też na to zwróciła uwagę i czy też były zalecenia w tym zakresie?

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Jeśli można, pani przewodnicząca, kiwam przecząco głową, że nie będę uczestniczył w tym posiedzeniu, ponieważ kontrolę przeprowadzała delegatura NIK w Krakowie, jako koordynator tej kontroli. Także zawsze jest taka zasada, że dyrektor danej jednostki organizacyjnej...

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Czyli ktoś z Krakowa?

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Tak, będzie prezentował wyniki i będzie na pewno znał dużo lepiej szczegóły. Poza tym, nie chciałbym mu chleba odbierać. Będzie znał na pewno dużo lepiej szczegóły z poszczególnych kontroli. Ja orientuję się w ogólnym zakresie tyle, na ile przestudiowałem informację, natomiast, co do szczegółów to proponowałbym, żeby... Oczywiście my możemy dostarczyć sekretariatowi, bo rozumiem informacja jest już dostępna, nie wiem, na przykład kopie wystąpień pokontrolnych, bardziej szczegółowych, jeżeli...

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Bardzo byśmy prosili.

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:

Tam są nawet odpowiedzi na wystąpienia kontrolne, jak reagowali na poszczególne zalecenia. Także to przekażemy.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Byłoby to nam pomocne.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Mam rozumieć, że jak będzie to tematem naszego posiedzenia, to i tak zapraszamy wojewodę małopolskiego i kogoś właśnie z Delegatury NIK-u z Małopolski?

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Tak, tylko żeby wtedy to były już konkrety, żebyśmy wiedzieli, o czym rozmawiamy. Żeby to szło w takim kierunku, czy te zalecenia były też terminowe, czy określały termin wykonawstwa, ponieważ tyle lat są tam problemy i jakoś nie może to ruszyć z miejsca. Jest to wręcz niemożliwe, żeby problem 350 Romów był nie do rozwiązania.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Jako Komisja mamy naprawdę jeszcze w pamięci szereg punktów, które dla nas były bardzo ważne. Chociażby nawet kwestia legalności budów. Mamy sytuację taką, że w jednej z miejscowości, to są koszary, tak?

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Tak.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Mamy kilka numerów...

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):
Adresów nielegalnych.

Poseł Ryszard Galla (niez.):
Kilka adresów formalnych, a pod tymi adresami mamy po kilkanaście nawet rodzin. Nikt nie potrafi doprowadzić do końca kwestii formalno-prawnych, czyli ludzie mieszkający na dziko, mało tego, także i domy pobudowane na dziko.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):
Domy też na dziko pobudowane, bez zatwierdzenia.

Poseł Ryszard Galla (niez.):
Ciekaw jestem jak będą wyglądały wyniki tej kontroli.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):
Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Nas przede wszystkim interesuje ten wycinek, na który zwróciliśmy tam uwagę. Skoro nie ma większych zaleceń do pozostałych części, bo były cztery sprawy nieterminowego rozliczenia dotacji, ale to wszystko zostało już jakby...

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:
Wydaje się, że naprawiono to.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):
Tak. Czyli mogę przyjąć, że Komisja Mniejszości Narodowej i Etnicznej na posiedzeniu w dniu dzisiejszym w zakresie swojego działania przyjmuje sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli i nie zgłasza uwag, i pozytywnie opiniuje przedłożone sprawozdanie. Tak?

Poseł Ryszard Galla (niez.):
Tak jest.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):
Dziękuję bardzo koleżankom i kolegom posłom. Dziękuję panie dyrektorze.

Wicedyrektor departamentu NIK Dariusz Zielecki:
To ja chciałem podziękować w imieniu pracowników i kierownictwa za pozytywną ocenę naszej pracy, dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):
Dziękujemy serdecznie.

Jeszcze chciałam tylko przypomnieć, że we wrześniu mamy posiedzenie wyjazdowe. Jest ono 19 i 20 września, to jest wtorek i środa. Daliśmy państwu dwa terminy do wyboru, okazało się, że ten termin został niejako bardziej zaakceptowany. Proszę już sobie jakoś tak zakodować w głowie, że 19 i 20 pojedziemy do Opola do pana…

Poseł Antoni Duda (PiS):
Przyjechać do Opola?

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):
Do Opola 19 i 20, wtorek, środa jedziemy do województwa opolskiego. Pan przewodniczący jest odpowiedzialny za wszelkie atrakcje.

Bardzo serdecznie państwu dziękuję. Ponieważ to jest nasze ostatnie posiedzenie przed naszą przerwą, ja to nazywam przerwą, przed urlopem, ale państwu życzę fajnego urlopu, wypoczynku, takiego odreagowania od tych wszystkich stresów i powrotu z nowymi siłami i chęcią do pracy. Wszystkiego dobrego państwu życzę. Dziękuję.